

NIEUWS UIT LAMBARENE

Bureau van uitgifte: Vonderlaan 22, Apeldoorn.

Nummer 6.

Februari 1935.

Nieuws uit Lambarene.

De kinderen van het Ziekenhuis.

Straatsburg, 13 Dec. 1934.

Daar ik mij op heden in Europa bevind, deel ik u thans een en ander over Lambarene mede naar de berichten, die ik zelf van daar ontving van de artsen en verpleegsters.

Het werk in het ziekenhuis loopt nog steeds goed.

Na het vertrek van den Hollandsen collega Bonnema in Juli 1934, is de leiding van het geneeskundige werk in handen van dr. Goldschmid, wien als arts de heer Stig Holm (uit Zweden) ter zijde staat. De heer Bonnema heeft meer dan 2½ jaar in het ziekenhuis gewerkt en zijn geneeskundige kennis en kunnen met toewijding in dienst van blanke en zwarte zieken gesteld. Enige tijd (tot het begin van het jaar 1933) heeft hij de geneeskundige arbeid heel alleen verricht, daar ik niet bijtijds een

plaatsvervanger voor den vertrekkenden anderen arts kon zenden. Welke prestatie dit is, kan slechts hij naar waarde schatten, die ons ziekenhuis-bedrijf kent en weet, hoeveel energie er toe behoort, om in het drukkende klimaat van het oerwoud ingespannen te arbeiden.

Mevrouw Bonnema nam een deel van het werk der verpleegsters in de operatiezaal over en bewees zo met haar man grote diensten aan het ziekenhuis. In Juli aanvaardden zij, met hun in Lambarene geboren zoon, de terugreis naar Holland.

Na mijn laatste „Nieuws uit Lambarene” reisden naar Europa terug: de dames Emilie Spoerri (December 1933), Gertrud Koch (Juli 1934), C. E. B. Russell (Juli 1934), Emy Hopf, Alice Peyer (September 1934) en Elise Stalder (Dec. 1934).

De dames Koch, Peyer en Stalder werkten hoofdzakelijk op verplegingsgebied. Juffrouw Spoerri zorgde voor de tuinen en hielp mij bij het bouwen; Mevrouw C. E. B. Russell hield het oog op de behandeling der voet-zweren, bemoeide zich met de krankzinnigen en zorgde na juffrouw Spoerri's vertrek voor de tuinen; Juffrouw Hopf vervulde de zware post, zoals ik in het laatste bericht meedeelde, om overal bij te springen. Enige dezer helpsters hebben beloofd, weer naar Lambarene terug te zullen keren. De dames Koch en Hopf waren daar reeds voor de tweede maal. Allen zij allerhartelijkst dank gezegd voor de grote diensten, welke ze aan het werk bewezen.

In het jaar 1934 reisden naar Lambarene: de dames Berthe Künzli (Zwitserse; Januari), Rosa Näf (Zwitserse; Mei), Alice Weber (Zwitserse; September) en Margarete Sturm (Elzasserin; September). Juffrouw Künzli, die voor de tweede maal in Lambarene werkte, had de operatiezaal onder haar beheer; de dames Näf en Sturm werken voor-

lopig in de huishouding, in de keuken en in de tuin. Juffrouw Weber houdt zich met de verpleging der zieken bezig.

Terwijl we in Europa abnormaal droog weder hadden, viel in Aequatoriaal Afrika buitengewoon veel regen. Zelfs in het droge jaargetijde (Mei tot September) waren er vele regendagen. Ook hielden de zware regens veel later op en begonnen weer veel vroeger dan in gewone jaren. Daardoor konden de inboorlingen hun nieuwe aanplantingen moeilijk in orde brengen. Ze konden de bossen, die ze omgehouden hadden, niet afbranden, wijl het hout te nat bleef. De gevelde, kolossale bomen weghalen en op zij leggen is bovendien een werk ver boven hun kracht. Ook mist de bodem, als het bos niet afgebrand wordt, zijn bemesting door de as. Daar de tuinen echter slechts drie jaar vrucht voortbrengen kunnen, en alle jaren dus een derde deel van de grond opnieuw op het woud veroverd moet worden, zullen dit jaar zeker te weinig aanplantingen aangelegd worden. Dit kan een hongersnood ten gevolge hebben. Ook

Aan de oever bij het Ziekenhuis.

de grote hongersnood in het jaar 1925 was door een uitgebleven droog jaargetijde veroorzaakt.

Eind September begon de stroom zijn hoge vloed en te voeren. Onze tuin, die in de nabijheid van de oever moet liggen om in het droge jaargetijde begoten te kunnen worden, werd overstroomd, eer de kool volgroeid en de bonen en tomaten rijp waren. De hele arbeid was te vergeefs geweest. Op een dergelijke ramp moeten we zowat alle tien jaar rekenen. Nog thans duurt het hoge water voort. Enige laaggelegen gebouwen van het ziekenhuis moesten zelfs ontruimd worden.

Van het werk in het ziekenhuis vertelt op aanschouwelijke wijze dr. Goldschmid in een brief, die hij in de herfst schreef. Hier volgt hij.

Uit een brief van dr. Goldschmid:

„We zijn nog steeds overladen met werk. Nog steeds, ofschoon in dit jaargetijde de stroom van patiënten wat pleegt te verminderen. We moeten wel vier- tot vijfmaal per week de ganse voormiddag opereren. Geregeld staan er ongeveer 25 op de lijst van patiënten, die geopereerd moeten worden en hier in het ziekenhuis hun beurt afwachten. Nog steeds komen er grote transporten van zieken uit het binnenland aan. De vorige week kwamen er opeens 23 lieden, die geopereerd moesten worden, uit de omgeving van Koula-Moutou, die ongeveer zes weken onderweg geweest waren en deels te voet, deels langs het water hierheen gekomen waren. Ook krijgen we thans steeds meer vrouwen om te opereren. De genezingen door operaties zijn ver het land in bij de negervrouwen rondverteld. Deze overwinnen nu haar schroom om den arts op te zoeken en zich aan zijn

mes toe te vertrouwen. In de laatste dagen heb ik twee negervrouwen met grote onderlijfstumors geopereerd. Het gaat beiden zeer goed.

Ook heb ik laatst een kleinen, tweejarigen, verrukkelijken jongen geopereerd. Zijn ouders kwamen uit het bronnengebied van de Ogowe en hadden een maand nodig, om met hem hierheen te komen.

Sedert we uit beginsel iederen gewonde en iederen patiënt, die geopereerd moet worden, injecties van anti-tetanus-serum toedienen, komen geen gevallen van tetanus meer voor. Een man, die met tetanus bij ons gebracht werd, hebben we door grote doses serum kunnen redden. Evenzo hebben we een vrouw, die door een gevaarlijke vergiftige slang gebeten was, door het slangen-serum van het Pasteur-instituut kunnen helpen.

In de vorige maand kwamen ons niet minder dan acht gevallen van een beklemd breuk onder de ogen. We opereerden ze alle. Ook een hele reeks van zware beenbreuken, door ongevallen bij het houthakken en houtvloten veroorzaakt, zijn er op het ogenblik in het ziekenhuis.

Evenzo zien we hier opnieuw vele tropische voetzweren. De genezing verdient goed.

Merkwaardig vele lijdens aan fram-bosia komen de laatste tijd in het ziekenhuis. Dit betekent, dat we veel neosalvarsan moeten gebruiken. Waar het kan, tracht ik met injecties van bismuth genezing te bereiken. Helaas reageren de inboorlingen op deze injecties vaak met kwaadaardige ontstekingen van het tandvlees.

Steeds weer komen er vele tuberculeusen, en daaronder de laatste tijd vele

gevallen van been-tuberculose. Met u ben ik van mening, dat de tuberculose toeneemt onder de inboorlingen.

In de afdeling van zwarte kraamvrouwen is veel te doen. Juffrouw Koch kon vóór haar vertrek op één dag 'de goste door haar verzorgde bevalling van negervrouwen boeken. Hoe goed is het, dat we de ruime en zo lichte barak voor kraamvrouwen hebben!

Hoe blij zijn we ook met de tweede barak voor krankzinnigen, die u nog voor uw thuisreis in orde bracht!

Met blanke patiënten hebben we ook veel te doen. Ik ken nu haast reeds de hele blanke bevolking der omgeving,

veel neo-salvarsan te laten toezenden. We zijn met dit zo dure geneesmiddel zo spaarzaam mogelijk. Ondanks dat neemt onze voorraad op beangstigende wijze af.

De laatste weken hebben we 'n aantal zeer ernstige patiënten te verzorgen. Hadden we toch maar tijd, van deze al te interessante gevallen genoeg aantekeningen te maken en ook de nodige foto's te nemen. Maar het geneeskundige werk neemt de ganse tijd van collega Holm en mij in beslag.

Aan het einde van Augustus kwamen op eens drie blanke dames om in het ziekenhuis haar bevalling af te wach-

Patiënten uit het binnenland, die in het Ziekenhuis geopereerd zijn, uitgerust voor de terugreis.

wijl ik ze te behandelen kreeg.

In de laatste twintig dagen hebben we weer ongeveer 40 operaties achter ons liggen. Zondag laatstleden kwamen weer tien mensen uit de omgeving van N'Djole, meer dan 200 kilometer ver, om geopereerd te worden. In doorsnede herbergt het ziekenhuis iederen avond tegen de 300 zieken. Denk er vooral aan, ons per eerste gelegenheid

ten. Hoe goed, dat ons gebouw voor de Europeanen groot genoeg is!

Onze gezondheid is goed. Ik heb u nog veel te schrijven. Men ziet zo veel interessants. Maar de tijd ontbreekt me. U weet, hoe men in Lambarene van 's morgens tot 's avonds in beslag genomen wordt.

Met hartelijke groet, Uw
L. GOLDSCHMID".

In November verminderde, volgens de brief, die ik zoëven ontving, de stroom van zieken enigszins, wijl de inboorlingen de reis schuwen op de gezwollen rivier met z'n gevaarlijke draaikolken.

Thans doe ik grote inkopen van geneesmiddelen, om de leemten in onze apotheek, waarvan de artsen uit Lam-

ondanks de zo ongunstige economische verhoudingen van deze tijd, de middelen vinden om het werk van barmhartigheid voor de zieken en lijdenden van het oerwoud in het Ogowe-gebied te kunnen doorzetten. U kunt er verzekerd van zijn, dat de lichamelijke ellende hier groot is en dat wij, zo lang

De patiënten uit het binnenland, die zich inschepen in de boten om naar huis terug te gaan.

barene gewagen, weer aan te vullen. De kisten met deze zo kostbare inhoud zal ik zelf meenemen, als ik afreis. In de eerste dagen van Februari hoop ik mij in te schepen naar Lambarene en een nieuwen arts en een nieuwe verpleegster mee te nemen. Van uit Lambarene hoop ik dan binnen enige maanden de vrienden van het ziekenhuis weer nader te berichten over het daar verrichte werk.

Wij allen, artsen en verpleegsters, vragen aan de vrienden van ons werk, ons weer trouw bij te staan, opdat wij,

we hier blijven kunnen en over het nodige beschikken, zeer veel ter leniging kunnen doen. U kunt er u ook van overtuigd houden, dat de patiënten, die in het ziekenhuis genezing vinden, de onbekende mensen in Europa, die dit werk onderhouden, hartelijk dankbaar zijn.

De afzonderlijke giften voor het anti-tetanuserum waren bijzonder welkom.

ALBERT SCHWEITZER.

Straatsburg, 13 Dec. 1934.

Het Boekenfonds voor Schweitzer's 60e Verjaardag.

—o—

Aan de meer dan 450 vrienden en vriendinnen, die een bijdrage zonden voor het boekenfonds, dat ze Albert Schweitzer ter gelegenheid van zijn 60e verjaardag wilden schenken, kunnen wij melden, dat ons aller vriend de 14e Januari daarvoor 2500 Zwitserse franken werd toegezonden. Daar er vlak na de verzending nog f 10 binnenkwam, hebben wij dit geschonken aan zijn dochter Rhena, die op dezelfde datum de leeftijd van 16 jaar bereikte.

Na dien bleven er evenwel nog giften toevloeden, zodat we nog eens aan zijn adres 220 Zwitserse franken konden toezenden. Heerlijk dat uw aller sympathie bijgedragen heeft om ondanks de moeilijke tijden waarin we leven, hem deze grote vreugde te bereiden. Dat „het boekenfonds" een vreugde voor hem was, blijkt uit de brief, die wij van hem voor alle gevers ontvingen en die we hieronder vertaald laten volgen:

„Wees zo goed aan alle Hollandse vrienden te zeggen, hoe verheugd en ontroerd ik ben, dat de Hollandse vrienden er aan gedacht hebben, mij een zo gewenst en kostbaar verjaarsgeschenk te zenden voor het kopen van boeken, die ik voor mijn werk en ook voor de bibliotheek der artsen in Lambarene nodig heb. Ge weet niet, wat dit voor mij betekent. Juist met de laatste post schreven de artsen mij, dat er voor Lambarene beslist boeken van betekenis moesten worden aangeschaft, hoofdzakelijk dure standaardwerken over Chirurgie en tropenziekten in de nieuwste uitgaven. En zij vragen, of dit wegens de grote kosten mogelijk is. Ook moet er op meer tijdschriften op medicinaal gebied ingetekend worden. En hoe blij ben ik, dat ik nu zo menig boek, dat ik voor mijn werk nodig heb, kopen kan, inplaats van het te moeten missen of het in een gauwheid (en met groot tijdverlies) uit een bibliotheek te moeten inzien en er aantekeningen uit te moeten maken. Ach,

hoe heerlijk, dat gij deze gedachte hadt. In al deze boeken zal geschreven worden: „Geschonken door Hollandse vrienden". — Ook zal ik mij uit uw lieve gift voorzien van chirurgische instrumenten. En voor een gedeelte moet ze ook gebruikt worden voor het kopen van postzegels, welke immers voor mij zo'n grote uitgave betekenen.

Duizend maal dank aan U allen.

Uw oude Albert Schweitzer".

De vrede, die alle verstand te boven gaat.

—o—

Zorg, gebrek en verdriet zijn mij in mijn eigen leven zo rijkelijk toegemeten, dat ik er onder bezweken zou zijn, als mijn zenuwen minder sterk geweest waren. Meer lijd ik onder de last van moeheid en verantwoordelijkheid, die sedert jaren mij bezwaart. Van mijn leven geniet ik zelf niet veel, niet eens de uren, die ik aan vrouw en kind zou willen wijden.

Als iets goeds, dat mij ten deel viel, erken ik, dat ik in dienst der barmhartigheid mocht staan; dat ik veel liefde en goedheid van mensen ervoer; dat ik trouwe helpers heb, die mijn werk als het hunne behartigen; dat ik over een gezondheid beschik, die mij de meest ingespannen arbeid veroorlooft; dat ik een steeds evenwichtig gemoed bezit en een energie, die rustig en bezonnen werkzaam is, en dat ik alle geluk, dat mij overkomt, ook als geluk beseft en opvat als iets, waarvoor ik offers van dankbaarheid heb te brengen.

Het treft mij diep, dat ik als een vrij mens mag werken in een tijd, waarin neerdrukkende onvrijheid het lot van zovelen is, en ook, dat ik bij mijn materiele arbeid tevens geestelijk werk mag verrichten.

Dat mijn levensomstandigheden op zo velerlei wijzen de gunstige en onmisbare voorwaarden leveren voor mijn arbeid, aanvaard ik als iets, dat ik mij tracht waardig te tonen.

Hoeveel zal ik nog voltooien van de arbeid, die ik mij voornam?

Mijn haar begint te grijzen. Mijn lichaam begint de jaren en de zware inspanning, die ik er van vergde, te bespeuren.

Dankbaar zie ik terug op de tijd, waarin ik, zonder mijn krachten te ontzien en onvermoeid, lichamelijke en geestelijke arbeid mocht verrichten. Kalm en demoedig zie ik naar de toekomst, opdat ik niet onvoorbereid zal wezen, wanneer het mij beschoren mocht zijn van velerlei afstand te moeten doen. Werkend en lijdend hebben wij de kracht van mensen te tonen, die tot de vrede zijn gekomen, welke alle verstand te boven gaat.

„Uit mijn Leven en Denken” (bldz. 245).
door

ALBERT SCHWEITZER.

Mijn adres.

Het beste is, de brieven en postzaken aan mijn adres in Europa te richten: *Günsbach* bij *Münster*, Elzas, vanwaar mij alles prompt en op de zekerste wijze wordt toegezonden. Komen de brieven direct naar Lambarene, dan moeten zij mij, als ik ondertussen voor herstel naar mijn woonplaats teruggekeerd ben, weer naar Europa nagezonden worden, waardoor niet alleen een grote vertraging ontstaat, maar het ook kan voorkomen dat het problematisch is, of ze in mijn handen komen. Tussen Europa en Lambarene heeft een brief dikwijls gelegenheid, zoek te raken.

Giften.

Giften in geld of in chèque's niet naar Lambarene zenden! Voor Holland kunnen giften op het postgironummer 28469 van *J. Eigenhuis, Vonderlaan 22 Apeldoorn* gestort worden, met vermelding s.v.p. van het doel. Deze verzorgt voor Holland de zaken, het Ziekenhuis betreffende, ook de financiële.

Postpakketten.

Postpakketten kunnen naar Lambarene geadresseerd worden, met een nauwkeurige in het Frans gestelde douane-

verklaring, de waarde der zending in Franse francs aangevend. S.v.p. goed adresseren en goed verpakken! Geen kartonnen dozen, maar een houten kistje gebruiken! In het algemeen is het echter beter, de zaken te zenden aan Mevrouw *Emmy Martin, Speichergasse 2, Straatsburg*.

Vrachtzendingen.

Directe vrachtzendingen naar Lambarene zijn niet mogelijk, wegens de speciale verpakking voor de tropen en de ingewikkelde douaneverklaring. Alle zendingen moeten door de expediteurs geschieden, die mijn zaken gewoonlijk verzorgen en de inklaring in Port Gentil door hun agenten doen bezorgen. Daarom verzoek ik U alle als vracht te verzenden zaken te adresseren aan: Mevr. *Emmy Martin, Speichergasse 2, Straatsburg*. Gaarne Mevr. Martin tevoren van de voorgenomen zending op de hoogte stellen.

Wat mij in de eerste plaats van dienst kan zijn.

Bijzonder dienstig zijn mij vooral: oude dekens van allerlei soort, ook als ze stuk zijn, allerlei gebruikt linnen, ook als het gesleten is.

Vlees-conserven, sardines, groenten en vruchten in blik, gedroogde groenten en vruchten, melk in blik, olie in flessen of blik, verbandstoffen, watten.

Zulke giften kunnen steeds gezonden worden aan: Mevr. *Emmy Martin, Speichergasse 2, Straatsburg*.

Van apothekersfleschjes en gewone blikken dozen en glazen buisjes ben ik nog ruim voorzien, zodat ik verzoek, mij die voorlopig niet meer te sturen.

Inlichtingen.

Inlichtingen over alles wat mijn werk en mijzelf betreft, verstrekt mevrouw *Emmy Martin, Speichergasse 2, Straatsburg*. Brieven aan mevr. Martin kunnen ook naar *Günsbach* bij *Münster* (Elzas) geadresseerd worden. Mevr. Martin is zo vriendelijk, de zaken van het Ziekenhuis in Europa te behartigen.

Verzoek om toegevendheid.

Op menige vriendelijke gift en brief heb ik verzuimd te antwoorden. Wees s.v.p. wat toegevend. Door het vele werk, dat ik te verrichten heb, zal ik nog wel langer daarin achterstallig blijven. Maar ik ben voor alle brieven heel dankbaar. Hoe vaak schenkt een vriendelijke brief mij weder frisse moed voor de arbeid.

Verzoek om duidelijk schrift.

Ik verzoek allen, die mij schrijven, hun naam en adres duidelijk te schrijven. Het komt wel voor, dat ik voor een ontvangen gift niet kon bedanken, wijl

ik, trots het aanwenden van alle moeite, naam en adres niet ontcijferen kon.

Karakter mijner onderneming.

Mijn onderneming is geheel onafhankelijk en zelfstandig. Ze ontvangt noch van enig zendinggenootschap, noch van enige regering ondersteuning. Ze is bedoeld als een liefdedaad van mensen in Europa, wien de nood der van geneeskundige hulp verstoken zieken uit verre landen ter harte gaat, en ze hoopt op een offer van dankbaarheid der zieken, die in Europa door geneeskundige hulp gered werden.

ALBERT SCHWEITZER.

Bij den zestigsten verjaardag van ALBERT SCHWEITZER kondigen wij de verschijning aan van een nieuw boek van zijn hand:

DE WERELDBESCHOUWING DER INDISCHE DENKERS

MYSTIEK EN ETHIEK

Het werk is thans reeds te bestellen bij den boekhandel en bij de uitgevers. Reeds eerder verschenen:

Ing. f 3.—	UIT MIJN LEVEN EN DENKEN Geïllustreerd.	Geb. f 3.75
Ing. f 1.90	AAN DEN ZOOM VAN HET OERWOUD Geïllustr. Vijfde druk.	Geb. f 2.50
Ing. f 1.90	OPNIEUW NAAR LAMBARENE Geïllustr. Tweede druk.	Geb. f 2.50
Ing. f 1.50	BOUWEN IN HET OERWOUD Geïllustreerd.	Geb. f 1.90
Ing. f 1.—	UIT MIJN JEUGD Derde druk.	Geb. f 1.50
Ing. f 1.50	HET CHRISTENDOM EN DE WERELDGODSDIENSTEN Tweede druk.	Geb. f 1.90
	CULTUUR PHILOSOPHIE	
Ing. f 1.90	Deel I. VERVAL EN WEDEROPBOUW DER CULTUUR.	Geb. f 2.40
Ing. f 4.50	Deel II. CULTUUR EN ETHIEK.	Geb. f 5.25
	ALBERT SCHWEITZER	
Ing. f 2.90	DE BIOGRAPHIE VAN SCHWEITZER door JAN EIGENHUIS	Geb. f 3.50